

Protocol Goed gedrag + Anti pesten

**“Anti-pestafspraken gelden niet alleen op school
maar altijd en overal”**

Deel 1

Een veilige school en goed gedrag.

Op CBS De Claercamp hebben we veel oog voor het sociaal welzijn van de leerlingen. We zijn ons ervan bewust dat je pas echt goed kunt leren als je lekker in je vel zit. Daarom hechten we ontzettend veel waarde aan een klimaat waarbinnen ieder kind zich veilig en prettig voelt.

Twee perioden per jaar staan specifiek in het teken van hoe we met elkaar omgaan. Dit zijn de gouden weken, na de zomervakantie en de zilveren weken, na de kerstvakantie.

In de groepen wordt besproken hoe we met elkaar omgaan, welke regels daarbij horen (deze hangen we zichtbaar op in de klas) en hoe we elkaar daarop aanspreken. We onderscheiden algemene gedragsregels voor de hele school en specifieke regels die door de leerlingen van de klas zelf worden bepaald.

Hoe gaan we op school om met gewenst en ongewenst gedrag.

Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. komen regelmatig aan de orde in de klas, in de kring of met spreekbeurten, rollenspelen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten. Het voorbeeldgedrag van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken.

Agressief gedrag of taalgebruik van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen. Om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, hebben we duidelijke preventieve afspraken gemaakt met kinderen, leerkrachten en ouders over hoe er met elkaar wordt omgegaan. Afspreken van regels gebeurt voor, door en met de leerlingen. Deze zijn vast gelegd in het onze groeps- en schoolafspraken. Maar soms gaat het toch mis. Omdat pesten zeer ongewenst gedrag is stelden we het Anti-Pestprotocol op. (deel 2 van dit document).

Preventie met Kwink op school

Er wordt daarnaast gebruik gemaakt van de methode “Kwink” op CBS Claercamp.

Kwink is een methode die gebaseerd is op een preventieve aanpak en dus gericht op het aanleren van positief gedrag. Bij het aanleren van positief gedrag, ligt de nadruk op het niet hoeven uitvoeren van een onnodige ‘reparatie’ achteraf en dus het stukje ‘Als het toch mis gaat’ niet in werking te hoeven stellen. Een sterke, sociaal veilige groep voorkomt pesten. In zo’n groep spreken kinderen elkaar op een positieve manier aan op hun gedrag. Kwink leert kinderen hoe dat moet. De resultaten van Kwink zijn meetbaar met het op CBS De Claercamp gebruikte instrument Kindbegrip

Kinderen ontwikkelen zich hoe dan ook. Maar omdat die ontwikkeling niet zomaar goed komt, is een bewust leerprogramma nodig om de sociaal-emotionele ontwikkeling in goede banen te leiden. CBS Claercamp kiest voor Kwink. Dat is sociaal-emotioneel leren (SEL) waarmee kinderen op een planmatige, positieve en consequente wijze fundamentele levensvaardigheden (competenties) verwerven.

Kwink gaat gedurende de schoolloopbaan van kinderen uit van de SEL-competenties:

1. Besef hebben van jezelf (ik);
2. Zelfmanagement (ik);
3. Besef hebben van de ander (jij);
4. Relaties kunnen hanteren (jij);
5. Keuzes kunnen maken (wij).

Kwink zet deze vijf SEL-competenties uit in een leerlijn voor de hele school, verbindt die aan de groepsfases en creëert zo de beste voorwaarden voor een veilig leer- en leefklimaat. Zo gaan we met elkaar om op CBS Claercamp

De top 10 van Kwink- in de lessen verwerkt.

- ik ken mezelf
- ik tel tot tien
- ik kan het
- ik kan kiezen
- ik snap wat er gebeurt
- ik begrijp jou
- ik ben ik en jij bent jij, samen zijn we 'wij'
- wij respecteren elkaar
- wij zijn er voor elkaar
- wij spelen en werken samen

Deze top tien is in 5 school brede gedragsregels omschreven, die in alle klassen hangen. Dit zijn de schoolregels:

- Wij zorgen goed voor onze spullen en die van een ander
- Wij lossen ruzies samen op
- We helpen elkaar
- We zien elkaar en luisteren naar elkaar
- We zijn aardig voor elkaar

Als het toch mis gaat

Wanneer een kind zich niet aan de op school geldende afspraken houdt, treedt de hieronder beschreven procedure in werking.

Wij verstaan onder ongewenst gedrag het volgende:

- Pestgedrag (zie deel 2 van dit protocol)
- Schelden
- Lichamelijk geweld
- Geestelijk geweld
- Storend gedrag, zodat de groep niet (rustig) kan werken
- Onbeleefd/ respectloos gedrag
- Weglopen
- Het niet op willen volgen van opdrachten
- Het meenemen van een gevaarlijk voorwerp

Procedure bij ongewenst gedrag:

1. Een leerkracht spreekt de leerling aan met het verzoek het gedrag aan te passen. Als dit gedrag dusdanig is dat er een grens over is gegaan, nemen we altijd contact op met de ouders/verzorgers. Er wordt een notitie gemaakt in ParnasSys.
2. Indien nodig wordt een afspraak gemaakt met een tijdslimiet waarbinnen het gewenste gedrag geoefend wordt. Deze afspraak wordt in ParnasSys genoteerd.
3. Het kan voorkomen dat het gewenste resultaat uitblijft. Mogelijk wordt een leerling dan binnen de groep apart gezet, of tijdelijk in een andere groep. Het gedrag wordt met de leerling besproken en er komt een notitie in een logboek in ParnasSys.
4. Als resultaat wederom uitblijft en het gedrag blijft voorkomen, wordt er een verbetertraject met ouders en de leerling besproken. Er wordt hiervoor een individueel plan gemaakt.
5. Bij structurele herhaling van het gedrag, het niet houden aan de afspraken, treedt het protocol time-out, schorsing en verwijdering van leerlingen van Noventa in werking.

Jonge leerlingen en veiligheid

De 'veiligheidsbeleving' van het jonge kind is heel erg vanuit zijn/ haar beleving en vanuit het hier en nu.

Je hebt als leerkracht altijd een grote voorbeeldfunctie. Een aardige, positieve houding naar alle kinderen vinden wij belangrijk.

Het moet duidelijk zijn dat er altijd iets kan gebeuren, je hoeft niet met iedereen vrienden te zijn maar respectvol met elkaar omgaan en 'er-is-iedere-dag-een-nieuwe-kans' zijn wel belangrijke waarden in een klas.

De leerkracht observeert en voorkomt daarmee dat kleine incidenten escaleren door eerder in te grijpen of leerlingen af te leiden.

Leerkrachten zijn verantwoordelijk voor een veilige omgeving waarbij het kind zich in de groep of op het plein zich veilig voelt en te allen tijde weten dat de leerkracht hiervoor zorgt.

Bij incidenten laten wij de betrokken leerlingen naar elkaar te laten luisteren en met elkaar praten waarom het mis ging en hoe dat anders had gekund. De regel is dat we geen dingen 'lichamelijk' oplossen, maar door te praten.

Kinderen weten wat de basisregels zijn als iemand iets doet wat je niet prettig vindt:

1. Je benoemt het gedrag en vraagt diegene er mee te stoppen (dus niet alleen 'stop, hou op! maar 'ik vind het niet fijn als jij.... , wil je ermee stoppen'). Hier zit een stuk zelfstandigheid in.
2. Loop weg en negeer..
3. Als diegene niet stopt, ga je naar de juf en zij HELPT je het op te lossen samen met de 'pester'.

Kwink is een methode voor de "tools" maar sluit niet altijd aan bij wat er op dat moment speelt in de klas en daarmee kun je niet alleen Kwink gebruiken en daarmee de veiligheid "borgen". Vooral jonge kinderen hebben baat bij actie-reactie (directe feedback).

Zo kan een schooltelevisie programma met een thema goed aansluiten bij wat er in de klas gebeurt (vb. vriendschap, gevoelens).

Omdat het voor jonge leerlingen vaak lastig is om te laten zien hoe zij zich voelen, werken we intensief samen met de ouders. We hebben een gesprekkencyclus met ouders en vragen hierbij ook zaken als:

- Voelt het kind zich vertrouwt op school?
- Praat het kind al over medeleerlingen?
- Speelt het kind al met andere kinderen buiten school?
- Heeft het kind aansluiting met andere kinderen?
- Komt het kind blij uit school?
- Vertelt het kind iets over school?
- Zit het kind op een sportclub of andere club?

Signalen als het kind zich niet veilig en vertrouwt voelt:

- Het kind huult veel
- Heeft geen aansluiting
- Wil graag bij de juf zitten of liever juist niet
- Praat niet of nauwelijks
- Praat in korte zinnen
- Komt niet tot spel
- Durft zich niet te geven tijdens het spel
- Wil graag naar huis toe en vraagt om de ouders

Mogelijke acties zijn dan:

- Gesprek met ouders
- Aansluiten bij de belevingswereld van het kind: - Waar speelt hij graag mee? Wat is zijn favoriete liedje, Wat is zijn favoriete tv-programma enz
- Kind gesprek
- Complimenten geven
- De groep 0-1 kinderen halve dagen naar school zodat ze minder moe zijn
- Speelgoed mee laten nemen van thuis
- Extra aandacht geven doormiddel van:
 - Beurten geven
 - Extra stimuleren tot spelen met vriendjes
 - De juf speelt ook mee
 - Muziekles
 - Samen voorlezen
 - Kleine kring momenten
 - Maatje koppelen met een andere leerling, naast elkaar laten zitten, hulpje van de juf, samen in de rij staan, samen spelen.

Deel 2

Antipest protocol

Het tweede deel van dit protocol beschrijft ons beleid rondom pesten. Vanwege de bijzondere ernst van pesten wordt dat thema nader uitgewerkt. Doel van het anti-pestprotocol In dit pestprotocol staat aangegeven wat pesten is en wat wij op CBS Claercamp aan pestgedrag doen, kennis, preventie en aanpak.

Door een veilig pedagogisch klimaat te creëren, willen we alle kinderen in de gelegenheid brengen om met een fijn gevoel naar school te komen. Pesten is helaas veelvoorkomend en komt op bijna iedere school voor, zo ook op CBS Claercamp. Over het algemeen ligt de piek tussen de 10 en 14 jaar, maar ook in de lagere groepen kan pestgedrag plaatsvinden.

Wat is pesten?

Pesten is een systematische opvolging van vervelend gedrag (fysiek en/of mentaal) van één of meerdere leerlingen tegenover één of meerdere slachtoffers. Deze slachtoffers voelen zich over het algemeen gekwetst, buitengesloten en voelen zichzelf niet meer in staat om zich te verdedigen.

Er zit een wezenlijk verschil tussen pesten en plagen. Bij plagen zijn leerlingen aan elkaar gewaagd. De ene keer is het de één die eens vervelend doet, de andere keer is het de ander. Het is meer een spelletje, dat overigens niet altijd leuk is, maar nooit bedreigend voor een van beide is.

Bij pesten voelt een slachtoffer wel bedreiging en is het niet een keer elkaar heen en weer plagen, maar is het iedere dag weer dezelfde die de ander vervelend bejegend.

Kort samengevat:

1. Pesten is intentioneel: het gebeurt altijd expres, nooit onbewust.
2. Er is een verschil in macht tussen dader en slachtoffer.
3. Er is sprake van een herhaling over tijd (Goossens, Vermande en van de Meulen, 2012)

Signalen van mogelijke pesterijen zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- Briefjes doorgeven
- Beledigen
- Opmerkingen maken over kleding of uiterlijk
- Isoleren
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen

- Op weg naar huis achternarijden
- Naar het huis van het slachtoffer gaan
- Bezittingen afpakken
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer

NB. Veel van bovenstaande mogelijkheden gebeuren (ook) **online** via platforms als Snapchat, Whats-app, TikTok, Instagram en Facebook.

U kunt zich voorstellen dat dit helaas nog maar een kleine greep is uit de mogelijke signalen. Het is daarom belangrijk dat wij als volwassenen alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en dat er tijdig ingegrepen wordt wanneer dit grensoverschrijdend is.

Uitgangspunten op CBS De Claercamp

- Mochten wij op CBS De Claercamp pestgedrag ervaren dan zie wij dat als een probleem voor zowel leerkrachten, pesters, meelopers, ouders en het slachtoffer.
- CBS De Claercamp wil gewenst gedrag stimuleren en pestproblemen voorkomen. Dit doen wij met de methode Kwink, waarbij de focus ligt op het aanleren van positief gedrag en elkaar kunnen aanspreken op negatief gedrag. Hierdoor wordt pestgedrag bespreekbaar op CBS De Claercamp
- In de bovenbouw groepen (7/8) wordt elk schooljaar lessen gegeven rondom media wijsheid om online pesten te voorkomen.
- Leerkrachten moeten pestgedrag kunnen signaleren, eventueel in samenwerking met de ouders, en stelling kunnen nemen.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of niet tot het gewenste resultaat leidt, dan wordt de kwaliteitscoördinator ingeschakeld. Deze kan dieper op het probleem ingaan, deskundigen raadplegen of het bevoegd gezag adviseren.
- We werken met behulp van Kwink. Kwink werkt volgens de preventiepiramide van Deklerck (2010) op niveau 2. Het anti-pestprotocol werkt op niveau 3. Op het moment dat een leerling of een groep leerlingen ondanks de preventieve maatregelen in niveau 2 toch vervalt in pestgedrag, staat in het anti-pestprotocol wat de maatregelen en/of consequenties zijn.

Hoe maken we pestgedrag bespreekbaar?

De methode voor Sociaal Emotioneel Leren die CBS De Claercamp hanteert, is gericht op het aanleren van positief gedrag. Hierbij wordt een klimaat gecreëerd, waarbij kinderen open en eerlijk naar elkaar kunnen en durven zijn en duidelijke omgangsregels zijn.

Kwink focust zich bij deze aanpak op het vormen van een sociaal, veilige groep en past de lessen daarbij aan op de fasen van groepsvorming (Tuckman). Tijdens deze lessen worden in de eerste groepsfase met de groep regels gemaakt. In de volgende fases zullen deze regels binnen de groep verder worden uitgewerkt en wordt de waarde hiervan binnen de groep duidelijk.

Aan de leerkracht om dit proces intensief te begeleiden en ook buiten de Kwink-les transitie te laten plaatsvinden. Het maken van duidelijke afspraken met kinderen, leerkrachten en ouders over hoe we met elkaar omgaan is namelijk een effectieve methode om pestgedrag te voorkomen, te stoppen of binnen de perken te houden.

Mede dankzij Kwink wordt er dus regelmatig een onderwerp in de kring aan de orde gesteld. Kwink hanteert hierbij diverse werkvormen, zoals: kringgesprekken, rollenspellen en kleine opdrachten. Daarnaast is het voorbeeld van thuis en de leerkrachten van groot belang. Er wordt over het algemeen minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de manier van omgaan. Agressief gedrag mag bijvoorbeeld niet geaccepteerd worden en leerkrachten moeten hier duidelijk stelling in nemen.

Bij de onderbouwgroepen zorgen de leerkrachten er ook voor dat de leerlingen doormiddel van actie-reactie leren hun probleem bespreekbaar te maken.

Ook de leerlingenraad wordt regelmatig gevraagd hoe er met elkaar omgegaan wordt. Wanneer er tekenen zijn uit deze leerlingenraad van pestgedrag, wordt dit verder onderzocht. De directeur neemt dit op met de betreffende leerkracht en de kwaliteitscoördinator zodat verder onderzoek gedaan kan worden

Anti-pestafspraken voor en door leerlingen

Iedere leerling heeft de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten, ook als het om andere kinderen gaat. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

De regels in de groep worden mede met hulp van de leerlingen opgesteld en worden door alle bij onze school betrokkenen gehandhaafd. Jaarlijks bespreken wij onze regels en stellen ze waar nodig bij.

Hoe handelt een leerkracht

- Maak aan de leerlingen duidelijk dat signalen van pesten (iets anders dan plagen!) doorgegeven moeten worden aan de leerkracht. Leg uit dat dit geen klikken is maar waarschuwen;
 - Personeel en leerlingen noemen leerlingen niet met een bijnaam die als kwetsend ervaren kan worden;
 - Personeel en leerlingen maken geen opmerkingen over kleding en/of uiterlijk die als kwetsend ervaren kunnen worden;
 - Indien de leerkracht pesten heeft gesignaleerd:
 - ✓ Geeft hij duidelijk en ondubbelzinnig aan dat hij dergelijk gedrag verafschuwt en afkeurt;
 - ✓ Probeert hij zicht te krijgen op de oorzaak, de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer.
 - ✓ Probeert hij het invoelend vermogen van de pester en de 'zwijgende meerderheid' te vergroten ("als jij nu eens gepest werd...");
 - ✓ Brengt hij het probleem in de teamvergadering ter sprake en wordt een plan van aanpak opgesteld;
 - ✓ Stelt hij de ouders van de betrokkenen (pester, gepeste) op de hoogte en geeft aan hoe de school dit probleem gaat aanpakken en wat men verwacht van de ouders;
- ✓ Vraagt hij regelmatig bij de ouders na wat de bevindingen, uitkomsten of stand van zaken is.
- ✓ **Wat verwachten we van ouders/verzorgers**

Een veilige school creëren we met elkaar. Laten we elkaar goed op de hoogte houden wat er speelt met uw kind en de andere kinderen. Samen zien en weten we meer. Samenwerken zonder bemoeienissen: School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een

probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de schoolleider en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

- Wordt uw zoon/dochter regelmatig gepest of is uw kind één van de pesters of betrokken bij pestgedrag, geef dit z.s.m. door aan de leerkracht, wacht hiermee niet te lang. Gepest worden vraagt om direct handelen, een leerkracht weet /ziet niet alles.
- Is er op school iets gebeurd met uw zoon/dochter en u vindt dat u hieraan zelf een bijdrage moet leveren, bespreek dit altijd eerst met de leerkracht, als u bijvoorbeeld een andere ouder of kind wilt aanspreken. Soms is men er op school al mee bezig en kan uw bijdrage de zorgvuldigheid verstoren. Soms kan uw bijdrage ook helpen.
- Ziet u iets gebeuren op de speelplaats tussen kinderen, direct na schooltijd, neem ze mee naar binnen in school en ga naar een van de leerkrachten en meld uw verhaal.
- Ziet u iets gebeuren of gebeurt er iets met uw kind, ruim na schooltijd, neem altijd zorgvuldigheid in acht. Laat de kinderen even hun emotie kwijtraken en probeer vervolgens in alle rust de zaak te bespreken. Soms is het belangrijk om de leerkracht hiervan op de hoogte te stellen.
- Blijf altijd kalm en bekijk de situatie van bovenaf, zonder waardeoordeel.

En als het toch niet goed uitpakt?

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van de vertrouwenspersoon van de school mogelijk. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren. De vertrouwenspersoon is Dieuwerke Kamstra.

